

Uddannelseskompedium for faglærere, kørelærere og censorer (SR)

banedanmark

Indholdet i dette dokument er udarbejdet af:
Fagansvarlig, Lars Veiler (LTVJ)

Godkendt af:
Områdechef, Lauge Køcks Philipsen (LKPH)

Version	Dato	Udarbejdet af	Godkendt af	Ændring
1	13.06.2019	LTVJ	LKPH	Sammenlægning af: <ul style="list-style-type: none">- Retningslinjer for Banedanmarks kørelæruddannelsen- Retningslinjer for uddannelse og efteruddannelse af faglærere på lokomotivføreruddannelsen- Retningslinjer for uddannelse og efteruddannelse af faglærere for stationsbestyrere på sikkerhedsuddannelserne- Retningslinjer for Uddannelse og efteruddannelse af faglærere på sikkerhedsuddannelser Redaktionelle ændringer

Indholdsfortegnelse

1	Generelt	4
1.1	Hjemmelsgrundlag og referencer.....	4
1.2	Målgruppe.....	4
1.3	Formål.....	4
1.4	Afgrænsning	4
1.5	Fagligt ansvar	4
2	Faglæreruddannelsen.....	5
2.1	Målgruppe.....	5
2.2	Formål.....	5
2.3	Forudsætninger for deltagelse på uddannelsen	5
	Erfaring	5
	Pædagogisk uddannelse.....	5
2.4	Vurdering af ansøgere.....	5
2.5	Beskrivelse af uddannelsen.....	5
2.6	Særligt for godkendelse af faglærere til undervisning på lokomotivføreruddannelserne	6
2.7	Kompetencer.....	6
2.8	Vedligehold af rutine	6
2.9	Efteruddannelse	6
2.10	Faglig og pædagogisk opfølgning på faglæreres undervisning.....	7
4	Kørelæreruddannelsen.....	8
4.1	Målgruppe.....	8
4.2	Formål.....	8
4.3	Forudsætninger for deltagelse på uddannelsen	8
	Erfaring	8
	Personligt.....	8
4.4	Vurdering af ansøgere.....	8
4.5	Beskrivelse af uddannelsen.....	8
4.6	Kompetencer.....	10
4.7	Vedligehold af rutine	11
4.8	Efteruddannelse	11
5	Censor	12
5.1	Målgruppe.....	12
5.2	Krav til censorer	12
5.3	Vurdering og godkendelse af ansøger.....	12
5.4	Kompetencer.....	12

1 Generelt

1.1 Hjemmelsgrundlag og referencer

- Bekendtgørelse om sikkerhedsgodkendelse og sikkerhedscertifikat på jernbaneområdet
- Bekendtgørelse om certificering af lokomotivførere (Lokomotivførerbekendtgørelsen)
- Bekendtgørelse om godkendelse til uddannelse af lokomotivførere på jernbaneområdet
- Branchenormerne for fag- og kørelærere samt censorer

1.2 Målgruppe

Målgruppen er medarbejdere der skal fungere som henholdsvis:

- Faglærer (Infrastruktur-, lokomotivfører- og trafiklederuddannelserne)
- Censor (Infrastruktur-, lokomotivfører- og trafiklederuddannelserne)
- Kørelærer (Lokomotivføreruddannelserne)

1.3 Formål

Uddannelseskompedit beskriver Banedanmarks uddannelse og efteruddannelse af faglærer og kørelærer, samt krav til vedligeholdelse af henholdsvis faglærer- eller kørelærerkompetencen.

1.4 Afgrænsning

Uddannelserne er udelukkende til at kunne undervise inden for SR og ikke OR.

1.5 Fagligt ansvar

De uddannelsesfagansvarlige i Banedanmark, HR Sikkerhedsuddannelser har det faglige ansvar for såvel uddannelser som prøver.

2 Faglæreruddannelsen

2.1 Målgruppe

Den overordnede målgruppe er medarbejdere, der skal fungere som Faglærer på infrastruktur-, lokomotivfører- og trafiklederuddannelserne inden for SR.

2.2 Formål

Formålet er at give medarbejdere en uddannelse, så de kan fungere som Faglærer.

2.3 Forudsætninger for deltagelse på uddannelsen

For at kunne deltage i på uddannelsen, skal følgende være opfyldt:

Erfaring

Den pågældende skal have mindst 4 års erhvervs erfaring indenfor de seneste 5 år før ansøgningsdato med det stofområde, som ansøger ønsker at undervise i.

Pædagogisk uddannelse

Den pågældende skal have gennemført en pædagogisk uddannelse. Uddannelsen kan være Banedanmarks interne underviseruddannelse ”Mod på undervisning” eller en anden almen voksenpædagogisk grunduddannelse eller tilsvarende, som af den pædagogisk ansvarlige i Banedanmark, HR Uddannelse, vurderes som tilstrækkelig kompetencegivende.

2.4 Vurdering af ansøgere

Den uddannelsesfagansvarlige vurderer om ansøgeren opfylder kravene i punkt 2.3 og kan påbegynde uddannelsen til Faglærer.

2.5 Beskrivelse af uddannelsen

Uddannelsesforløbet indeholder:

2.5.1 *Faglige moduler i infrastruktur og sikringsteknik*

Modulerne er angivet i Branchenorner for fag- og kørelærere samt censorer (2.3.2 Fagligt modul infrastruktur og 2.3.3 Fagligt modul sikringsteknik)

2.5.2 *Udviklingsforløb*

Her fastsættes et individuelt fagligt udviklingsforløb for den enkelte person. Forløbet aftales mellem personen, personens leder og den uddannelsesfagansvarlige i HR Sikkerhedsuddannelser. Udviklingsforløbet vil hovedsageligt være i form af sidemandsoplæring.

Udviklingsforløbet herunder sidemandsoplæringen angiver hvilke moduler vedkommende skal sidemandsoplæres i, for senere hen at fungere som faglærer på.

Sidemandsoplæringen sker sammen med en erfaren faglærer og evalueres løbende mundtligt mellem den erfarne faglærer og den person der sidemandsoplæres.

Til slut evalueres sidemandsoplæringen skriftligt på en særlig blanket, som findes på www.sikkerhedslaerer.dk samt i Tracé i processen *Uddannelse af undervisere til sikkerhedsuddannelser*. Blanketten sendes elektronisk til den uddannelsesfagansvarlige.

2.5.3 *Endelig godkendelse*

Endelig godkendelse sker ved at den kommende faglærer afholder en dags undervisning, som bedømmes af den fagligt ansvarlige for sikkerhedsuddannelserne eller en af ham udpeget anden fagperson.

Der gives karakteren ”bestået” / ”ikke bestået”.

Ved godkendelse af en ny faglærer opdaterer den uddannelsesfagansvarlige kompetencelisten for godkendte faglærere, herunder med de moduler som vedkommende er godkendt til at fungere som faglærer på.

2.6 **Særligt for godkendelse af faglærere til undervisning på lokomotivføreruddannelserne**

Faglærere til uddannelse af lokomotivførere og lokomotivføreraspiranter skal godkendes af Trafik-, Bygge- og Boligstyrelsen. Her modtager den uddannelsesfagansvarlige blanketten med dokumentation for gennemført sidemandsoplæring og vurderer herefter sammen med dokumentation for gennemført pædagogisk uddannelse og gennemførelse af de fastsatte moduler i ”Branchenormer for fag- og kørelærere samt censorer”, om vedkommende kan indstilles til godkendelse som faglærer hos Trafik-, Bygge- og Boligstyrelsen.

2.7 **Kompetencer**

En faglærer må undervise og afholde prøver på de uddannelser/moduler, som den uddannelsesfagansvarlige har godkendt den pågældende til, og som fremgår af kompetencelisten for godkendte faglærere. Listen vedligeholdes af den uddannelsesfagansvarlige og findes på www.sikkerhedslærer.dk samt i SharePoint Online.

Det vurderes individuelt, hvornår en faglærer har kompetence til at undervise samt på hvilke moduler. Vurderingen sker i et samarbejde mellem faglærer og den uddannelsesfagansvarlige.

Skal en faglærer uddannes og godkendes til at undervise på yderligere moduler, igangsættes ny virksomhedsuddannelse jf. punkt 2.4.3.

I forbindelse med uddannelse i nye moduler/kurser/uddannelser vurderer den uddannelsesfagansvarlige, om der er behov for at aflægge et fagligt besøg ved underviserens første selvstændige undervisning. Besøget har til formål at sikre, at faglæreren underviser på det fastsatte faglige niveau.

2.8 **Vedligehold af rutine**

En faglærer skal undervise mindst 14 lektioner indenfor et år for at opretholde sin kompetence som faglærer og deltage i efteruddannelse jf. punkt 2.9.

Ved generhvervelse af kompetencen som faglærer vurderes behovet for efteruddannelse og ny virksomhedsuddannelse individuelt af den uddannelsesfagansvarlige i et samarbejde med den pågældende person.

2.9 **Efteruddannelse**

Faglærere skal deltage på et efteruddannelsesseminar svarende til to dage om året.

Målet med seminarerne er:

- At efteruddanne faglærerne sikkerhedsfagligt
- At fastsætte emner for EUSR og sikre erfaringsudveksling

- At sikre faglæreren en bred viden om faglige emner

Den uddannelsesfagansvarlige fastsætter de faglige emner på seminarerne.

Som udgangspunkt er der mødepligt på efteruddannelsesseminarerne, og eventuelt afbud skal aftales med den uddannelsesfagansvarlige i hvert enkelt tilfælde.

Eventuel kompensation for den manglende deltagelse fastsættes af den uddannelsesfagansvarlige.

2.10 Faglig og pædagogisk opfølgning på faglæreres undervisning

2.10.1 Faglig opfølgning

Hvert andet år eller efter behov følges der fagligt op på den enkelte faglærers undervisning og/eller afholdelse af prøver.

Opfølgningen skal sikre, at

- Faglæreren understøtter det fastsatte faglige niveau i undervisningen
- Der er et ensartet fagligt niveau på uddannelserne
- Der er et ensartet fagligt niveau ved prøverne

Opfølgningen foretages af den uddannelsesfagansvarlige i HR Sikkerhedsuddannelser eller en af denne udpegede faglærer. Efter behov iværksættes de nødvendige tiltag for at forbedre og udvikle underviserens undervisningspraksis.

Faglig opfølgning sker ved, at den uddannelsesfagansvarlige kommer på undervisningstilsyn og observerer faglærerens undervisning.

En faglærer kan altid rette henvendelse til den uddannelsesfagansvarlige i Sikkerhedsuddannelser, hvis den pågældende ønsker faglig sparring.

2.10.2 Pædagogisk opfølgning

Hvert andet år laves pædagogisk opfølgning med den enkelte faglærer. Opfølgningen har fokus på pågældendes undervisningsstil og foretages af en uddannelsesfagansvarlig inden for pædagogik fra HR. Faglig opfølgning sker ved, at den pædagogisk uddannelsesfagansvarlige kommer på undervisningstilsyn og observerer faglærerens undervisning.

Efter behov iværksættes de nødvendige tiltag for at forbedre og udvikle underviserens undervisningspraksis.

En faglærer kan altid rette henvendelse til den pædagogisk uddannelsesfagansvarlige i HR Uddannelse, hvis den pågældende ønsker faglig sparring.

4 Kørelæreruddannelsen

4.1 Målgruppe

Målgruppen er alle, der skal fungere som kørelærer på lokomotivføreruddannelserne inden for SR..

4.2 Formål

Formålet er at give medarbejdere en uddannelse, så de kan fungere som Kørelærer.

4.3 Forudsætninger for deltagelse på uddannelsen

For at kunne deltage i på uddannelsen, skal følgende være opfyldt:

Erfaring

Den pågældende skal:

- Personen skal have mindst 4 års erfaring som lokomotivfører indenfor de seneste 5 år før ansøgningsdatoen.
- Personen skal være indehaver af en gyldig lokomotivførerlicens.
- Personen skal være indehaver af et gyldigt lokomotivførcertifikat

Personligt

- Personen skal kunne forstå og tale prøvesproget svarende til mindst niveau B2 i Europarådets European Framework for language Competence.

4.4 Vurdering af ansøgere

Den uddannelsesfagansvarlige vurderer om ansøgeren opfylder kravene og hvorvidt vedkommende kan påbegynde udvælgelsesmodulet til kørelærer.

4.5 Beskrivelse af uddannelsen

For at kunne fungere som kørelærer og herunder blive godkendt af Trafik-, Bygge- og Boligstyrelsen skal vedkommende gennemføre følgende moduler:

- Udvalgsmodul
- Faglig efteruddannelse
- Pædagogisk instruktørkursus
- Sidemandsoplæring
- Afsluttende prøve

4.5.1 Udvalgsmodul

Udvalgsmodulet består af en udvalgsdag og samtale, hvor ansøgeren vurderes på personlighed, samarbejde og teknik og jernbanesikkerhed (teoretisk) samt et uddannelsesforløb, der med udgangspunkt i sikkerhedsfaglig og pædagogisk teori samt praktiske øvelser og opgaver vil rumme instruktionsopgaver og faglig prøve.

Ved udvælgelsesdag/samtale vurderes det, om ansøgeren er egnet til at påbegynde uddannelsesforløb for kørelærere. I vurderingen indgår ansøgerens personlighed, samarbejdsevner samt teoretisk faglige niveau inden for teknik og jernbanesikkerhed.

Den endelige vurdering af ansøgerens egnethed og godkendelse som kørelærer vil således først ske ved forløbets afslutning ud fra en samlet vurdering af ansøgerens personlighed, samarbejdsevner, faglige niveau samt kompetencer som instruktør.

Ansøgerens samarbejdsevner og teoretisk faglige niveau inden for teknik og jernbanesikkerhed vil blive vurderet ud fra henholdsvis besvarelse af skriftlig faglig prøve (SR) samt observationer af ansøgerens adfærd under forskellige problem-løsningsopgaver og efterfølgende individuel samtale. Foruden samarbejdsevner og fagligt niveau (teoretisk) vil samtalen omhandle ansøgerens motivation for funktionen som kørelærer. Samtalen ledes af den fagansvarlige for kørelæreruddannelsen.

I forbindelse med den individuelle samtale skal kandidaten gennemføre en personlighedstest (MPA - MasterPersonAnalyse). I personlighedstesten vægtes særligt de egenskaber, der angår ansøgerens selvhævdelse, detailorientering og sikkerhed (se MPA definition af hovedegenskaber). Tilbage melding på personlighedstesten ledes af en certificeret MPA-bruger.

Vurderingskriterier er som følger:

- Fagligt niveau (teoretisk forståelse for SR)
 - o Vurderes ved faglig skriftlig prøve og efterfølgende samtale.
- Samarbejdsevner
 - o Vurderes ved observation af ansøgeres adfærd i forbindelse med samarbejdsøvelse på udvælgelsesdagen og efterfølgende individuel samtale.
- Ansvarlighed og loyalitet i forhold til sikkerhedsbestemmelser
 - o Vurderes ved samarbejdsøvelser og individuel samtale.
- Personlighed
 - o Vurderes ved gennemførelse og tilbage melding på MPA (MasterPersonAnalyse) og individuel samtale.
- Motivation
 - o Vurderes ved individuel samtale.

Resultatet af udvælgelsesprøven gives som henholdsvis: *Indstillet til kørelæreruddannelsen* eller *Ikke indstillet til kørelæreruddannelsen*. Resultat gives mundtligt til kandidaten efter underviser og censors votering efter den afsluttende individuelle samtale. I tilfælde af at kandidaten ikke indstilles til kørelæreruddannelsen skal det oplyses, at kandidaten kan anmode om at få tilsendt en skriftlig begrundelse for vurderingen.

4.5.2 Faglig efteruddannelse

Den faglige uddannelse og sidemandsoplæringen omfatter punkterne 4.3.2, 4.3.3 og 4.3.4. angivet i *Branchenormer for fag- og kørelærere og censorer*.

4.5.3 Pædagogisk instruktørkursus

Undervisningsformen veksler mellem oplæg og øvelser, hvor grundlæggende pædagogisk teori og

undervisningsteori introduceres og omsættes, så det relateres til praksis for kørelæreren.

Målet med kurset er at kursisten efter kurset skal:

- Kende læringsbegrebet
- Vide hvad der kendetegner god undervisning
- Vide hvordan instruktøren kan motivere eleven, og hvilken betydning det har for elevens læring
- Vide hvordan man opstiller læringsmål for sin undervisning
- Kende en model til planlægning af undervisning
- Vide hvordan man sikrer, at det lærte anvendes

4.5.4 *Sidemandsoplæring*

Den faglige uddannelse og sidemandsoplæringen omfatter punkterne 4.3.2, 4.3.3 og 4.3.4. angivet i *Branchenormer for fag- og kørelærere og censorer*.

4.5.5 *Afsluttende prøve*

Kørelæreruddannelsen afsluttes med en afsluttende prøve, hvor det vurderes, om kandidaten kan indstilles til Trafik-, Bygge- og Boligstyrelsen for udstedelse af Licens som kørelærer.

Afsluttende prøve foregår ved, at kørelærerkandidaten udfører en prøvelektion i form af en køredag med en elev.

Ved bedømmelse af afsluttende prøve foretages en samlet vurdering af kandidatens personlighed, samarbejdsevner, faglige niveau samt kompetencer som instruktør.

Prøvelektionen bedømmes af en censor, der giver karakteren *Bestået* eller *Ikke bestået*. Resultatet gives mundtligt. I tilfælde af at kandidaten ikke består prøven, oplyses det, at kandidaten kan anmode en skriftlig begrundelse for vurderingen. Til den skriftlige vurdering anvendes Skabelon for skriftlige begrundelse for vurdering af afsluttende prøve ved kørelæreruddannelsen (Bilag 2). Kandidaten oplyses desuden, at han/hun har ret til én omprøve, og at det skal oplyses inden for den første uge efter prøvens afholdelse, om der ønskes en omprøve.

4.6 **Kompetencer**

En kørelærer må undervise og afholde prøver som kørelærer på de strækninger og stationer som vedkommende har på sit certifikat. Derudover må en kørelærer udføre funktionen som kørelærer i de litra, som vedkommende har på sit certifikat.

Kravet, om at kørelæreren skal være indehaver af lokomotivførercertifikat til den anvendte trækraftenhed, kan fraviges, hvis kørelæreren overvåger kørslen i forbindelse med uddannelse i infrastrukturkendskab til en bestemt strækning af en lokomotivfører med lokomotivførericens og lokomotivførercertifikat til den anvendte trækraftenhed.

Kravet, om at kørelæreren skal være indehaver af lokomotivførercertifikat til den pågældende infrastruktur, kan fraviges, hvis kørelæreren overvåger kørsel i forbindelse med uddannelsen i litrakendskab til en bestemt trækraftenhed af en lokomotivfører med lokomotivførericens og lokomotivførercertifikat til den anvendte infrastruktur.

4.6.1 *Indøvelse af helt nye strækninger*

For at kunne undervise i helt nye strækninger skal kørelæreren opnå strækningsekspertise på disse samt forberede undervisningsmateriale. Dette gøres ved at følge følgende procedure:

- Den nye strækning frigives til drift.
- Kørelæreren sætter sig ind i strækningen via TIB, film og andet materiale.
- Kørelæreren starter et køretøj og kører strækningen fysisk igennem jf. SR § 3.
- Kørelæreren noterer sig de forskellige særlige fysiske forhold på strækningen.
- Kørelæreren udarbejder samlet undervisningsmateriale med baggrund i punkt 2 og 3.
- Kørelæreren er klar til at uddanne elever på strækningen.

4.7 Vedligehold af rutine

En kørelærer skal undervise mindst 14 lektioner indenfor et år for at opretholde sin kompetence som faglærer.

Ved generhvervelse af kompetence vurderes behovet for efteruddannelse og ny sidemandoplæring individuelt af den uddannelsesfagansvarlige i et samarbejde med den pågældende faglærer.

4.8 Efteruddannelse

Målet med efteruddannelse er:

- At medarbejderens viden og kompetence på dette område opdateres
- At hændelser gennemgås for at udtrække læring af disse
- At der arbejdes med holdninger til sikkerhed
- At svære emner repeteres

Pensum på kurset er det fulde pensum jf. retningslinjer og procedurer for kørelærer.

De konkrete emner fastsættes af Banedanmark, HR Sikkerhedsuddannelser. Emnerne fastsættes på baggrund af følgende:

- Nyheder og ændringer i retningslinjer
- Sikkerhedsmæssige hændelser og uheld
- Trends fra registreringerne af sikkerhedsmæssige hændelser
- Ønsker om relevante emner fra kørelærere

Kurset betragtes kun som gennemført, hvis kursisten har deltaget i alle de fastsatte lektioner.

Hvis en kørelærer ikke gennemfører kurset, bortfalder kørelærer kompetencen.

Interval: Årligt

Varighed på den årlige undervisning: Seks lektioner

5 Censor

5.1 Målgruppe

Målgruppen er alle faglærere eller kørelærere, der skal fungere som censorer inden for SR..

5.2 Krav til censorer

Censorer, som skal bedømme teoretiske fag med relevans for jernbanesikkerheden, skal have en gyldig faglærerkompetence.

Censorer, som skal bedømme den praktiske del af uddannelsen, skal have en gyldig kørelærerkompetence.

En person kan ikke anvendes som censor, hvis der i øvrigt foreligger omstændigheder, som kan vække tvivl om censors habilitet. Prøven skal tilrettelægges således, at enhver interessekonflikt undgås, uden at det berører muligheden for, at censor kan være ansat hos samme virksomhed som eksaminanden. Kan kravet om uvildighed, i forbindelse med prøven ikke opfyldes, skal der anvendes to censorer. Kravet kan fraviges, hvis det vurderes uhensigtsmæssigt for den praktiske prøves gennemførelse eller i øvrigt vil være til fare for jernbanesikkerheden.

5.3 Vurdering og godkendelse af ansøger

Den uddannelsesfagansvarlige vurderer om vedkommende opfylder kravene i punkt 5.2.

Desuden vurderer den uddannelsesfagansvarlige om der i øvrigt foreligger omstændigheder, som kan vække tvivl om censors habilitet, hvilken kan betyde at vedkommende ikke kan være censor – jf. Bekendtgørelse om godkendelse til uddannelse af lokomotivførere på jernbaneområdet.

5.4 Kompetencer

En faglærer som er godkendt censor, må være censor på de moduler/uddannelser, som den uddannelsesfagansvarlige har godkendt vedkommende til.

Det fremgår af en særlig kompetenceliste, hvilken kompetence den enkelte faglærer har. Listen vedligeholdes af de uddannelsesfagansvarlige og findes på www.sikkerhedslærer.dk samt i SharePoint Online.

En kørelærer som er godkendt censor, må være censor på de strækninger/stationer og i de litra, som vedkommende har på sit certifikat.